

Informationsmöte Hednäs

13/10 2025

Hednäs byagård

Välkomna!

Jörgen Svensson Skellefteå Kraft AB
Sandra Åström Skellefteå Kraft AB
Erica Utter SWECO

Agenda

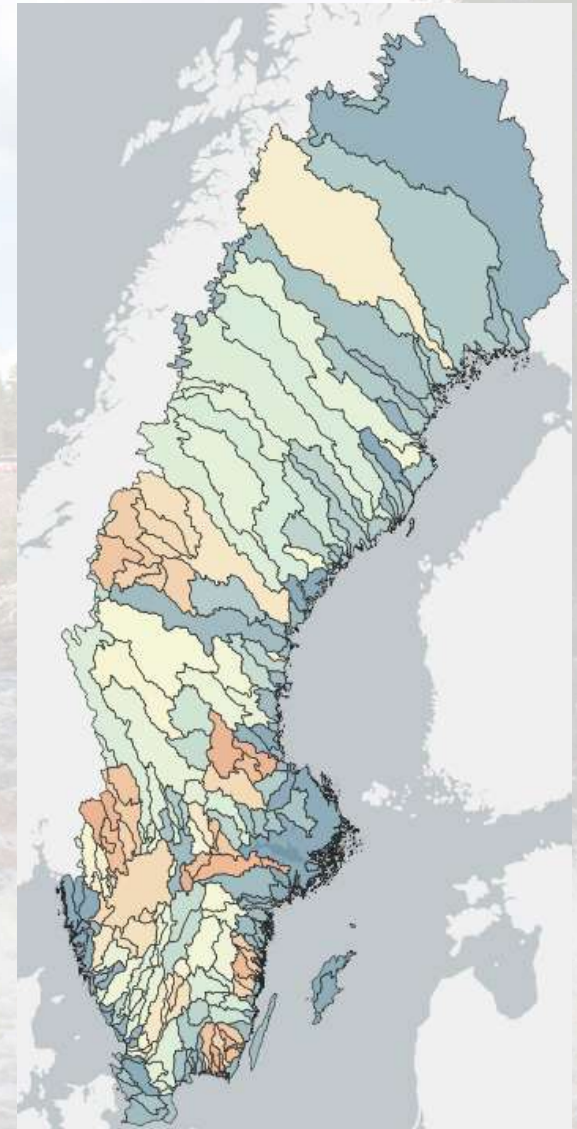
- Bakgrund
- Nationellplan för omprövning av vattenkraften
- Inriktningsbeslut
- Ansökan och tidplan
- Information om anläggningen och planerad åtgärd
- Frågor

Nationell plan för vattenkraften

- Ny lagstiftning 2019
- Vattenkraften ska föras med moderna miljövillkor
 - Prövas enligt miljöbalken
 - Tidsbestämda tillstånd – 40 år
- Regeringen tog beslut juni 2020 om Nationell plan för omprövning av vattenkraft, NAP
- Omprövning av ca 2000 kraftverk på 20 år!

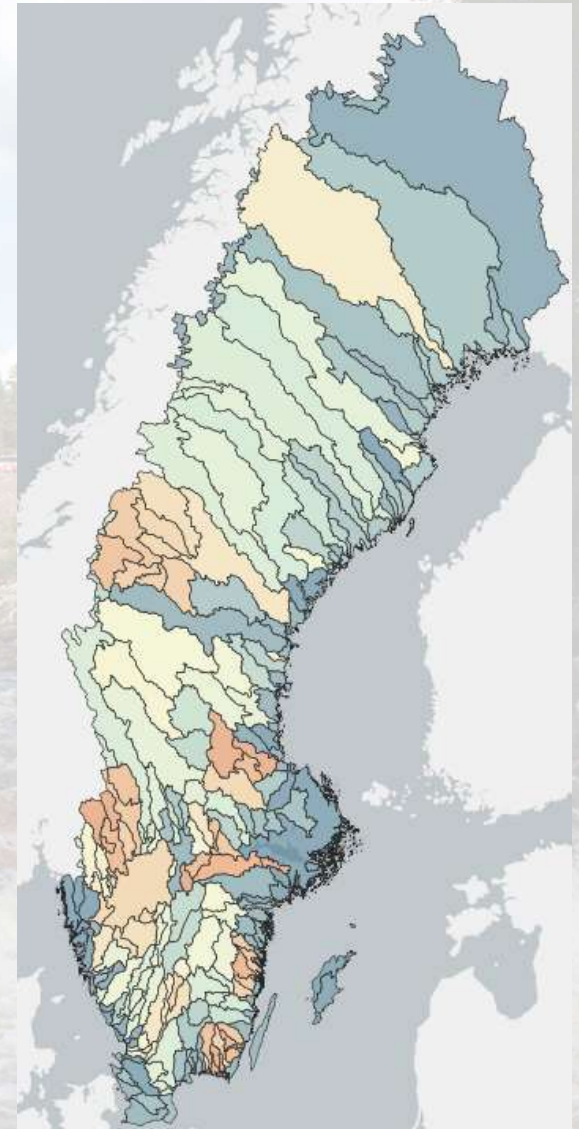
Nationell plan för vattenkraften

- Prövning av hela avrinningsområden
- Datum för när ansökan om omprövning senast ska lämnas in
- Största möjliga nytta för vattenmiljön och till en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel

Nationell plan för vattenkraften

- Ursprunglig tidplan - ansökan februari 2023
- Regeringen har pausat arbetet i tre omgångar – totalt ca 2,5 år
- Nytt datum 1/7 2025

Våra utgångspunkter

- Vi ser en stor potential i vattenkraft
- Vi är positiva till att vattenkraften prövas enligt NAP
- Vi behandlar varje anläggning för sig

Inriktningsbeslut

- Förutsättningar för fortsatt drift respektive utrivning
- Samlad bedömning - ser inte grund för fortsatt drift
- Vidare bedömning att utrivning är en bra miljöinsats som skapar förutsättningar för en bättre vattenmiljö i Åbyälven
- Det togs ett inriktningsbeslut om utrivning i samband med prövningen i NAP. Det beslutet togs i februari 2022

Ansökan

- Ansökan om återkallande av tillstånd samt utrivning
- Riva ut centrala delar av dammen
- Vid dammläget samt i spillfåran återställa vattendraget till ett naturligt vattendrag
- De ansökta åtgärderna innebär att miljön på vissa sträckor i vattendraget förändras från ett uppdämt vatten till en mer strömmande miljö

Ansökan

- Återskapa naturlig konnektivitet
- Inget kvarvarande underhållsansvar efter åtgärd
- Planerade åtgärder bedöms förbättra förutsättningarna att nå miljökvalitetsnormer, en god vattenmiljö och bevarandeplaner för Natura 2000-området

Tidplan

- Domstolsprocess

- Start åtgärder ca 1-2 år efter att domen vunnit lagakraft

Hednäs kraftverk idag

Hednäs regleringsdamm

- Fyllningsdamm
- Utskovsdamm i betong med två utskov
- Intagskonstruktion i betong
- Väg över dammen, underhålls ej vintertid

Hednäs kraftverk idag

- » Beläget i Åbyälven, Västerbottens län, som är skyddad som Natura-2000-område och kraftverket är det enda i vattensystemet
- » Kraftproduktion sedan 1920-tal med ombyggnation 1977 och 1995
 - » 1996 trappa för uppströms vandrande fisk (15 maj – 15 oktober)
 - » 2003 smoltavledare för nedströms passage
- » 1 aggregat, kaplanturbin,
- » 2,2 MW installerad effekt och normalårsproduktion på ca 9 GWh
- » 16 m³/s utbyggnadsvattenföring och 17 m fallhöjd
- » Strömkraftverk med litet reglerbidrag till elsystemet

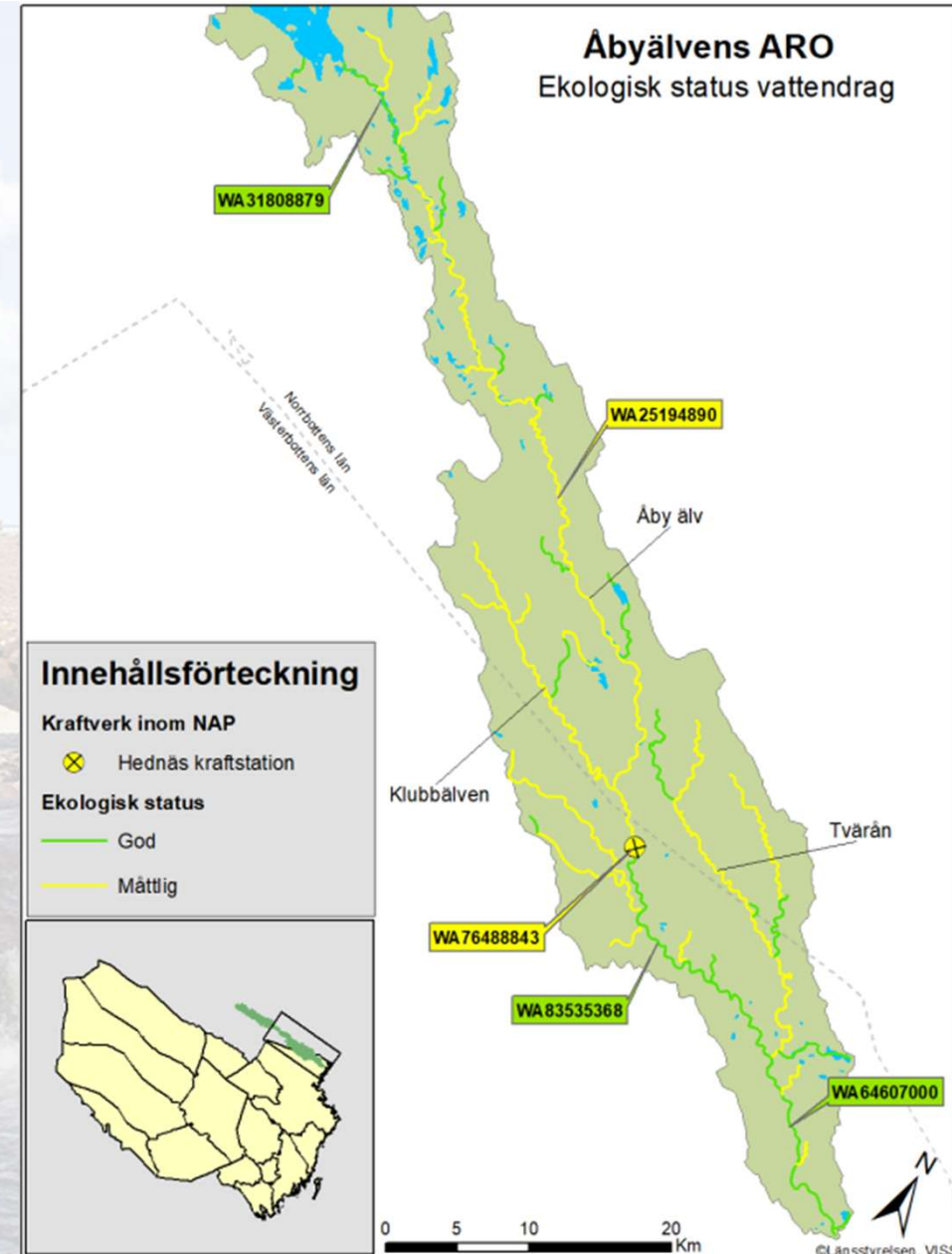

Miljökvalitetsnorm Ekologisk status

» Beslutad miljökvalitetsnorm God Ekologisk Status
» God 2033 spillfåra och uppströms

» Nuvarande ekologisk status
» God nedströms och längst uppströms
» Måttlig i spillfåra och uppströms

» Åtgärdsförslag för att förbättra status:
» Biotopvårdande åtgärder
» Återföra mer ursprunglig fåra
» Möjliggöra upp- och nedströmspassage

Natura 2000

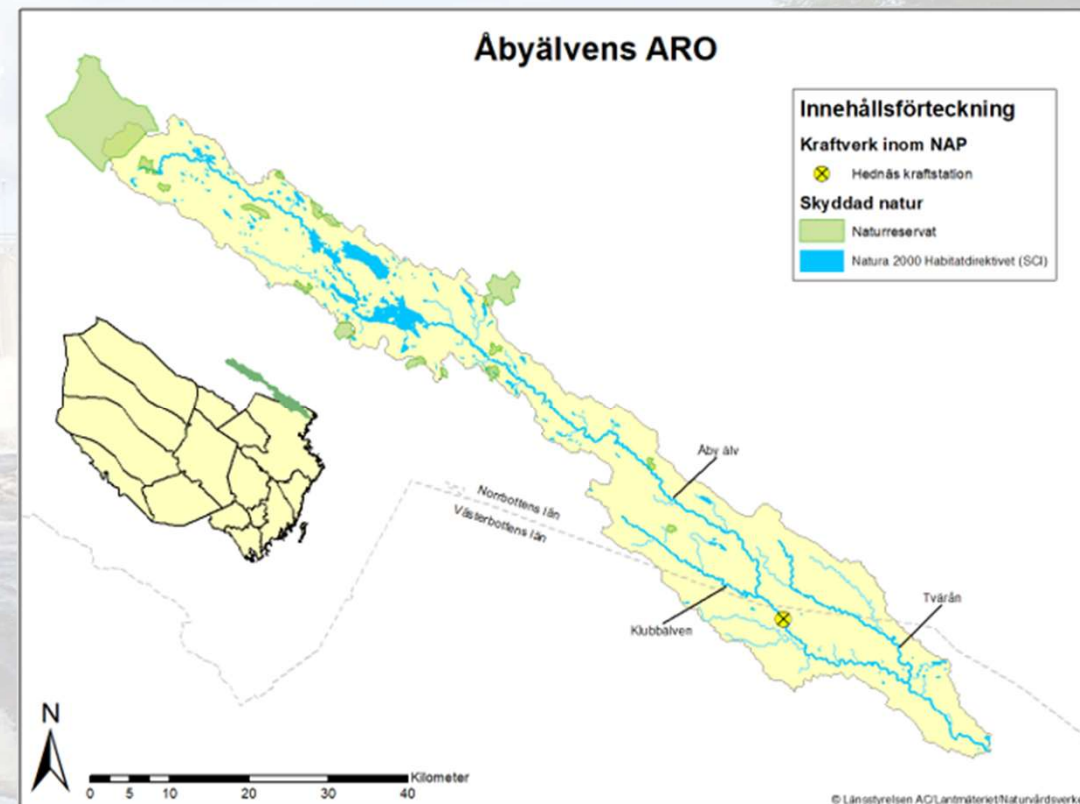
» Fritt strömmande skogsälv med begränsad påverkan från vattenkraftsreglering

» **Bevarandestatus** för utpekade arter

Art	Status BEP
Lax	God upp till Hednäs
Stensimpa	God
Utter	God
Flodpärlmussla	Ej god
Bredkantad dykare	God

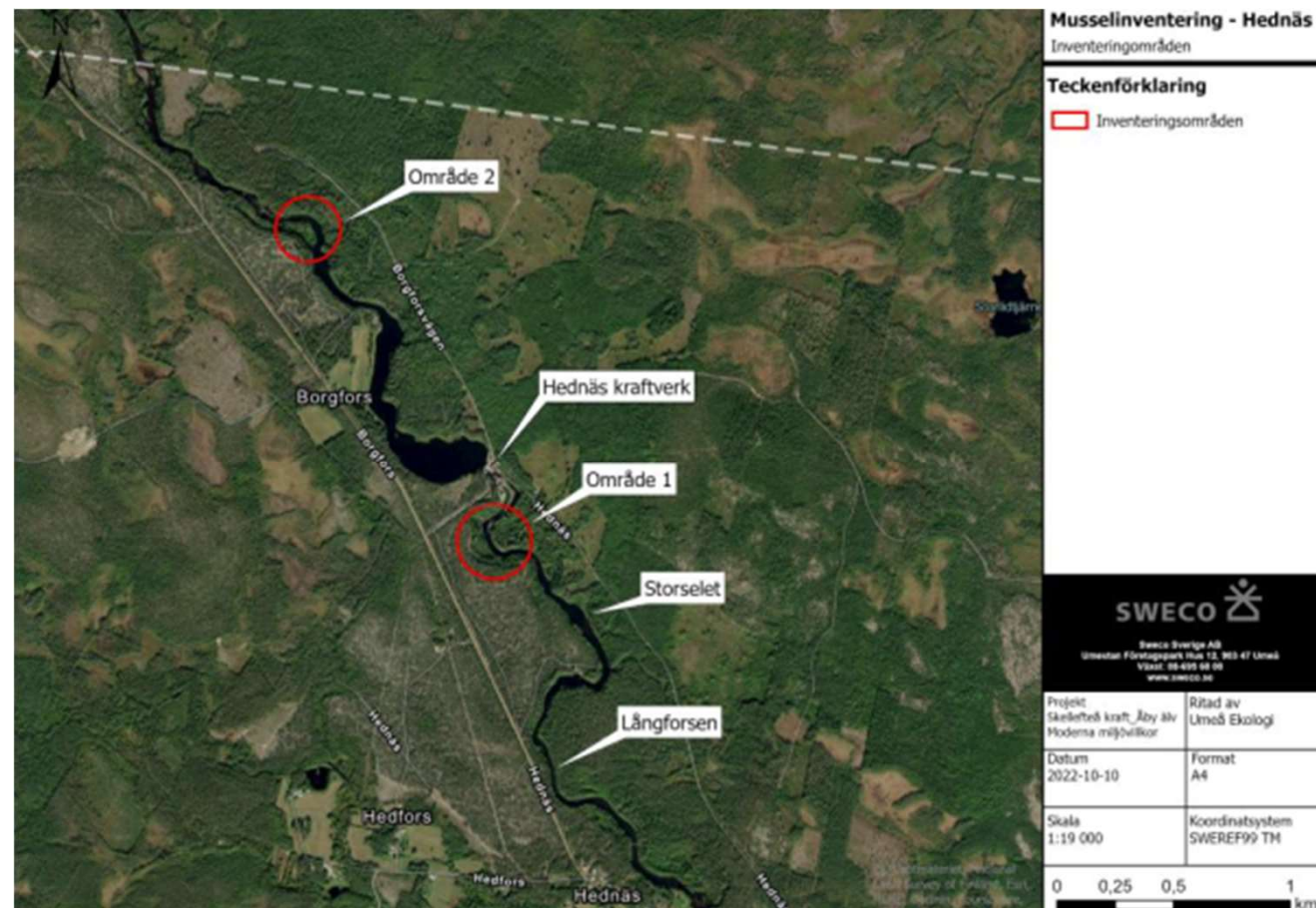
» **Bevarandemål**

- » Naturlig hydrologisk regim, förändringar av flöden och vattenstånd
- » Låg onaturlig påverkan på botten- och strandmiljöer och naturliga materialflöden
- » Fritt från försurning och grumling
- » Upp- och nedströmsvandring för typiska arter
- » Öka mängd död ved

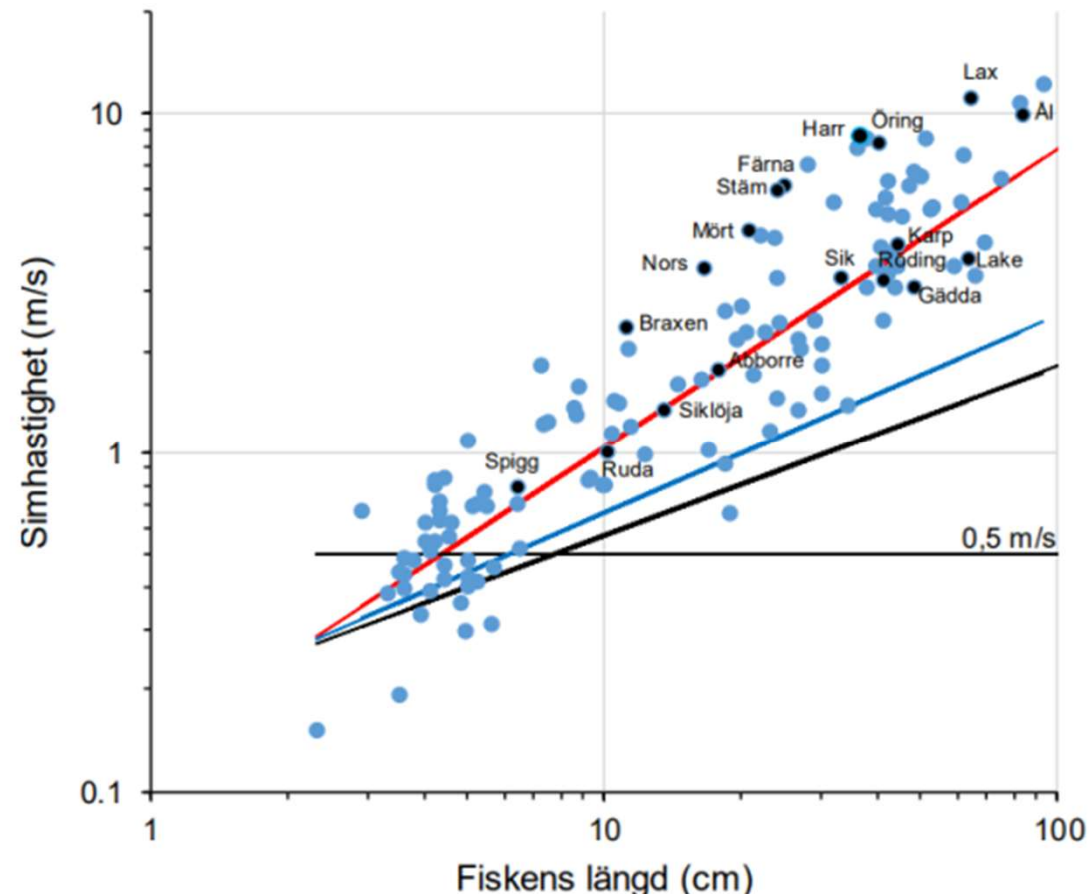
Flodpärlmussla

- » Område 1 nedströms kraftverket bedöms vara en värdefull lokal för flodpärlmussla med ca 0,2 musslor/m²

Målarter - simstarka

- » Lax, öring och ål 30-40 cm maximal kritisk simhastighet på 4 m/s, större lax och öring över 7 m/s.
- » Starksimmande arter som lax, öring och ål bedöms ha kunnat passera uppströms Storfallet historiskt där vattenhastigheterna varit höga

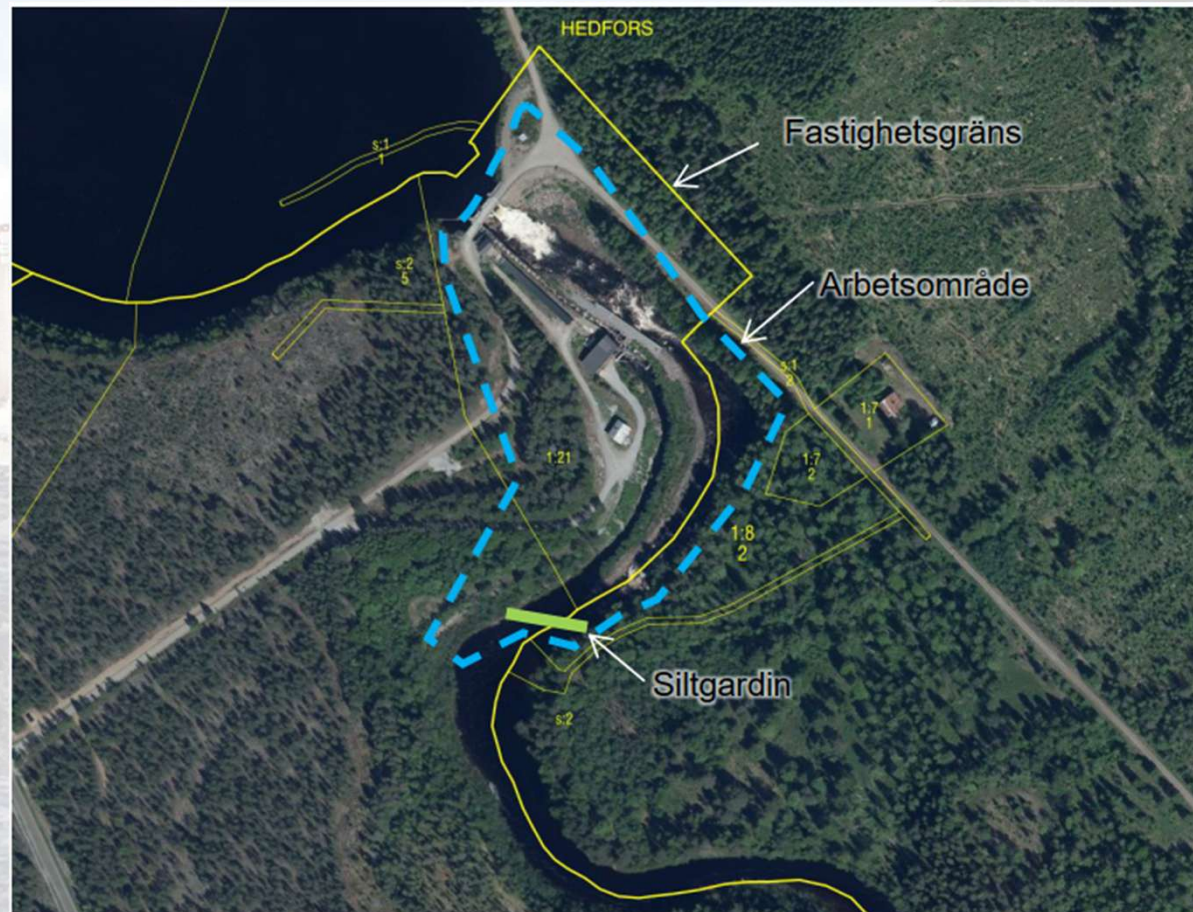
Genomförande

1. Åtgärder i spillfåran
2. Avsänkning av magasinet
3. Demontage av mekanisk och elektrisk utrustning samt rivning av kraftstationens överbyggnad
4. Nedschaktning av fyllningsdammen
5. Rivning av betongkonstruktioner i regleringsdammen bakom temporär fångdamm
6. Igenfyllning av utloppskanal och slutjusteringar

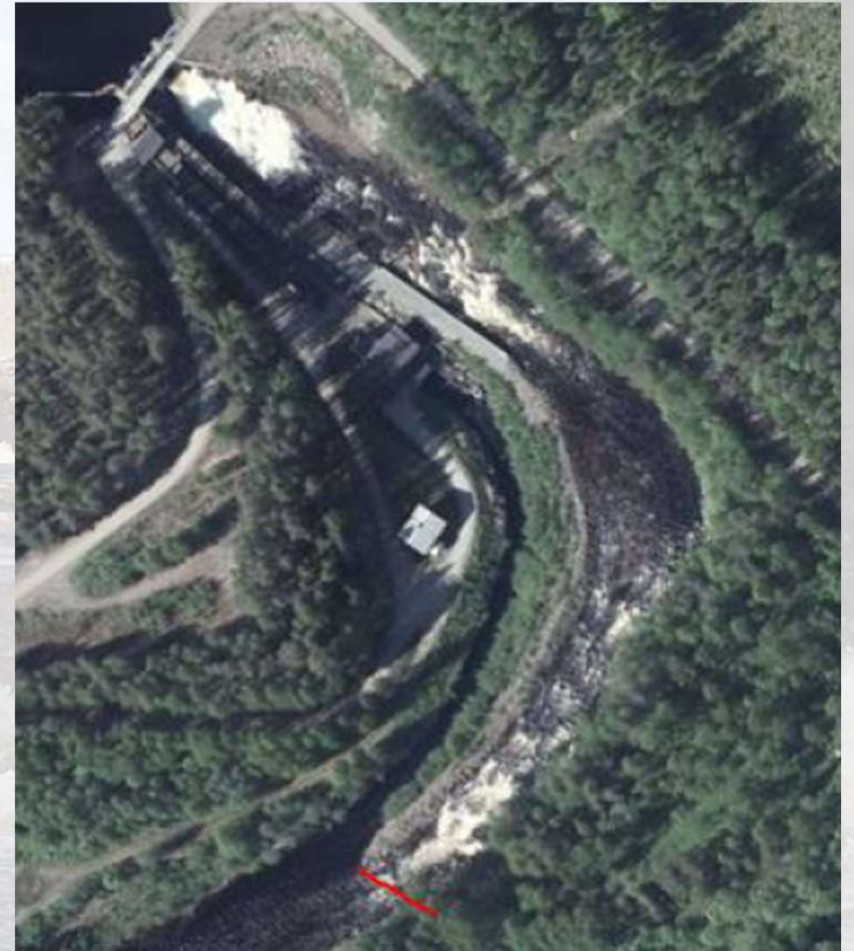
Arbetsområde

» Siltgardin placeras i vattendraget nedströms kraftverket för att fånga upp material och grumlande partiklar

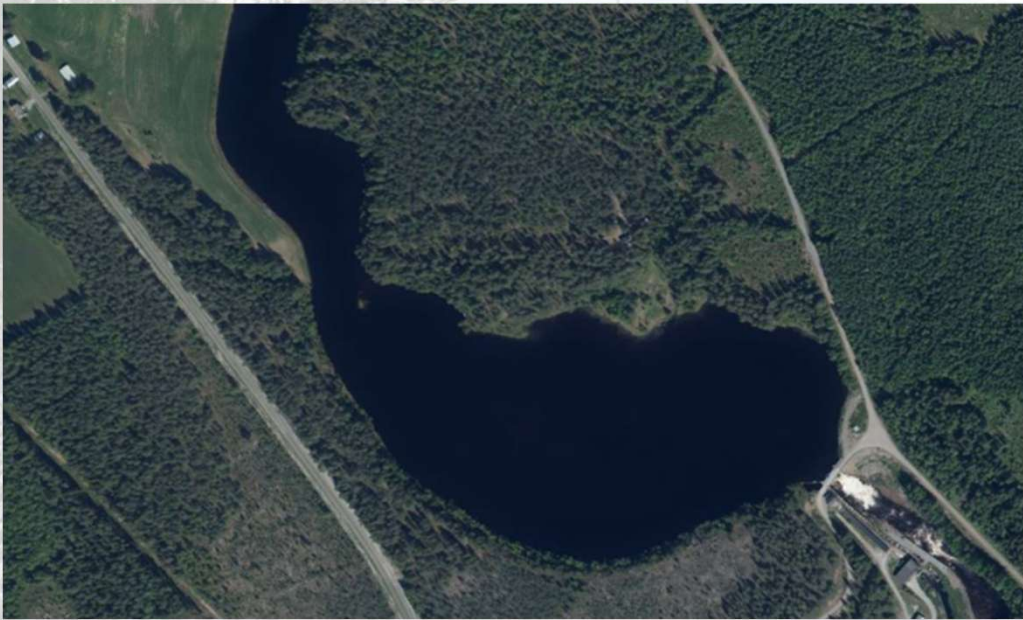

Åtgärder i spillfåran

» Återläggning av stenblock och grus i spillfåran, från kraftverket ned till utloppskanalens mynning, för att återskapa naturligt vattendrag och vandringsmöjligheter för fisk

Avsänkning av magasin 3-4 m

2022 dämningens gräns +143,5 m

1975 dämningens gräns +141 m

Fångdamm vid rivning av utskov och intag

Nedschaktning, rivning, igenfyllning

Vad tas bort?

- » Byggnader och utrustning demonteras
- » Vänster fyllningsdamm rivs.
- » Betongkonstruktioner, utskovsparti och intagskonstruktion över blivande marknivå rivs

Vad lämnas kvar?

- » Personalbyggnad
- » Betongkonstruktioner under blivande marknivå bibehålls och överfylls
- » Massor från fyllningsdamm samt rena krossade betongrester används till att fylla igen utskovskanal, intag och utlopp.

Vad tas bort och vad lämnas kvar

Tidplan utförande

Etablering

Avsänkning
av magasin

Nedschaktning av
fyllningsdammen och
tillfartsvägen nedströms
om fyllningsdammen

Rivning av
betongkonstruktioner i
regleringsdammen och
intaget bakom
temporär fångdamm

Igenfyllning av
utloppskanal och
slutjusteringar

Augusti

September

Oktober

November

December

Januari

Februari

Mars

April

Maj

Åtgärder i
spillfåran

Demontage av mekanisk
och elektrisk utrustning

Anläggning
av fångdamm

Rivning av
fångdamm

Avetablering

Miljöpåverkan av en utrivning

Hednäs kraftverk är det enda vattenkraftverket i Åbyälven och påverkar vandringsmöjligheten för ett flertal arter.

En utrivning av Hednäs kraftverk och regleringsdamm förväntas:

- » På kort sikt att grumling och sedimentation kan störa bottenlevande arter, ägg och yngel
 - » Utrivning under vinter vid låga flöden ger lägst effekt av grumling och partikeltransport
- » Ökad vandring för lax, öring, ål och eventuellt harr —————> fler individer når uppströmsliggande lekområden och habitat —————> ökad reproduktionsförmåga i Åbyälven.
- » Förbättra förutsättningar att nå bevarandemål för Natura 2000 och möjlighet att nå God Ekologisk Status i berörda vattenförekomster

Påverkan på omgivningen

- » Alternativ väg över älven måste väljas när bron över dammen rivs
- » Under pågående arbeten kan störningar ske från bullrande arbeten och ökade transporter
- » Hednäs är ett strömkraftverk —————> Oförändrade flöden
- » Uppdämd vattenyta —————> Strömmande vatten

Påverkan på elsystemet

» ca 9 GWh förnybar elproduktion försvinner ur systemet

» Kraftverket är ett strömkraftverk och bidrar därför inte med reglerkraft till Sveriges elsystem idag

Frågor?

» Åbyälven Hednäs kraftverk - Skellefteå Kraft

www.skekraft.se/om-oss/verksamhet/vattenkraft/abyalven-hednas-kraftverk/

